Lietas arhīva Nr. C-0093-22/3
ECLI:LV:VRT:2022:0923.C33508519.4.S

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
Valkā 2022. gada 23. septembrī

Vidzemes rajona tiesa,
tiesnese Sandra Dreija,
tiesas sēdes sekretāre Sintija Miķelsone, tulce /pers.Ž/,
piedaloties prasītājas biedrības "Latvijas Transportlīdzekļu apdrošinātāju birojs" pilnvarotajam pārstāvim /pers. B/,
atbildētājam /pers. C/,
atbildētāja /pers. C/ juridiskās palīdzības sniedzējai /pers. D/,
atklātā tiesas sēdē izskatīja civillietu biedrības "Latvijas Transportlīdzekļu apdrošinātāju birojs" prasībā pret /pers. C/ par zaudējumu piedziņu.

Aprakstošā daļa

Rīgas rajona tiesā 2019. gada 3. oktobrī prasītāja biedrība "Latvijas Transportlīzekļu apdrošinātāju birojs", kuru pārstāv pilnvarotais pārstāvis no SIA "Julianus Inkasso Latvija", cēla prasību pret atbildētāju /pers. C/ par zaudējumu piedziņu un lūdza piedzīt no atbildētāja zaudējumus 20 351,98 EUR, likumiskos procentus 1482,03 EUR; piedzīt tiesas izdevumus un noteikt prasītājai tiesību par laiku līdz sprieduma izpildei saņemt likumiskos procentus 6% gadā no galvenā parāda.

Ar Rīgas apgabaltiesas priekšsēdētājas D.Vilsones 2019. gada 27. novembra lēmumu lieta nodota izskatīšanai Vidzemes rajona tiesai.

Prasība celta par zaudējumu piedziņu, pamatojoties uz Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likum (turpmāk arī – OCTA likums) 41. panta otrās daļas 1. punktu, Civillikuma 3., 1759., 1765., 1775., 1779., 1784. un 1895. pantu.

Prasības pieteikumā norādīts, ka 2007. gada 26. novembrī plkst. 18:40 notika ceļu satiksmes negadījums — sadursme (turpmāk CSNg), kurā tika iesaistīts atbildētājam faktiski piederošais transportlīdzeklis /TL marka/, valsts reģ. Nr./reģistrācijas numurs/, (saskaņā ar notariāli apstiprinātiem apliecinājumiem), kuru vadīja /pers. G/, kurš CSNg gāja bojā.

Par CSNg izraisītāju atzīts /pers. G/, kas ir apstiprināts ar RP GPP KPP CSNIB 28.01.2008. lēmumu par kriminālprocesa Nr. /numurs/ izbeigšanu.

Transportlīdzekļa /TL marka/ īpašnieks nebija apdrošinājis savu civiltiesisko atbildību, un saskaņā ar Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likuma 51. panta pirmās daļas 1. punktu prasītāja nodrošina apdrošināšanas atlīdzības izmaksu to zaudējumu segšanai, kurus nodarījis transportlīdzeklis, kura īpašnieks savu civiltiesisko atbildību nav apdrošinājis.

CSNg rezultātā nodarīti zaudējumi:

1)/pers. K/ (/TL marka/ pasažierei), kurai pēc CSNg sniegta medicīniskā palīdzība un, pamatojoties uz Veselības obligātās apdrošināšanas valsts aģentūras (turpmāk - VOAVA) iesniegumu par zaudējumu atlīdzināšanu regresa kārtībā, slēdzienu un aprēķinu lietā Nr. C79088A, AAS "ERGO Latvija" pieņēma lēmumu par izmaksu un 2008. gada 18. augustā veica apdrošināšanas atlīdzības izmaksu Ls 907,57, kas apstiprināts ar maksājuma uzdevumu Nr. 14093.

Pamatojoties uz AAS "ERGO Latvija" 13.08.2008. zaudējumu atlīdzības pieprasījumu, izskatot atlīdzību lietas Nr. S-113/2008 materiālus par /pers. K/ ārstēšanos pēc CSNg, prasītāja 2008. gada 8. septembrī pieņēmusi lēmumu Nr.l266/S-113/2008 atlīdzināt AAS "ERGO Latvija" apdrošināšanas atlīdzību Ls 1068,22 kopsummā, t.sk. atlīdzība Ls 907,57 un lietas administrēšanas izdevumus Ls 160,65, kas 2008. gada 8. septembrī izmaksāti AAS "ERGO Latvija" , ko apstiprina maksājuma uzdevumu Nr. 1554;

2)/pers. M/ (/TL marka/ pasažierim), kuram pēc CSNg sniegta medicīniskā palīdzība un, pamatojoties uz VOAVA iesniegumu par zaudējumu atlīdzināšanu regresa kārtībā, slēdzienu un aprēķinu lietā Nr. C79089A, AAS "ERGO Latvija" pieņēma lēmumu par izmaksu un 2008. gada 18. augustā veikusi apdrošināšanas atlīdzības izmaksu Ls 49,11 apmērā.?

Izskatot atlīdzību lietas Nr.S-114/2008 materiālus par /pers. M/ ārstēšanos pēc CSNg, prasītāja 2008. gada 5. septembrī pieņēmusi lēmumu Nr. l261/S-114/2008 atlīdzināt AAS "ERGO Latvija" apdrošināšanas atlīdzību Ls 119,91 kopsummā, t.sk. atlīdzība Ls 49,11 un lietas administrēšanas izdevumi Ls 70,80, kas 2008. gada 8. septembrī izmaksāti AAS "ERGO Latvija", ko apstiprina maksājuma uzdevumu Nr. l545;

3)SIA "HIPOLĪZINGS" piederošajam un SIA "/Nosaukums/" turējumā esošajam transportlīdzeklim /TL marka/, valsts reģ. Nr. /reģistrācijas numurs/, un, pamatojoties uz atlīdzības pieteikumu, transportlīdzekļa apskates protokolu, zaudējumu aprēķinu, SIA "HIPOLĪZINGS" paziņojumu par apdrošināšanas atlīdzības izmaksu, AAS "IF LATVIA" 2008. gada 18. janvārī veikusi apdrošināšanas atlīdzības izmaksu Ls 12 762,71, kas apstiprināts ar maksājuma uzdevumiem Nr. 3293 un Nr. 4384.

Pamatojoties uz AAS "IF Latvia" 15.07.2008. regresa pieprasījumu un ADM rēķinu Nr. 4500170, izskatot atlīdzību lietas Nr. T-853/2008 materiālus par transportlīdzekļa bojājumiem CSNg rezultātā, prasītāja 2008. gada 28. oktobrī pieņēmusi lēmumu Nr. l508/T-853/2008 atlīdzināt AAS "IF Latvia" apdrošināšanas atlīdzību Ls 13 081,31 kopsummā, t.sk. par transportlīdzekļa bojājumiem Ls 12 762,71 un lietas administrēšanas izdevumus Ls 318,60, kas 2008. gada 31. oktobrī izmaksāti AAS "IF Latvia", ko apstiprina maksājuma uzdevums Nr. 2002.

Tādā kārtā prasītāja izmaksājusi AAS "ERGO Latvija" un AAS "IF Latvia" kopsummā Ls 14 269,44 jeb 20 303,58 EUR, pamatojoties uz Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likuma 18. pantu, 19. panta pirmās daļas 1. punktu, 20. panta pirmo daļu, 26. pantu, 31. panta devito un desmito daļu, 44. panta otrās daļas 2. punktu, 51. panta pirmās daļas l. punktu un trešās daļas l. punktu, 2005. gada 28. februāra līgumu Nr. TAB-SAD-1 "Par savstarpējo sadarbību atlīdzību lietu administrēšanā", LR Ministru kabineta 2006. gada 31. janvāra noteikumiem Nr. 92 "Noteikumi par valsts budžeta un pašvaldību budžetu izdevumu atlīdzināšanas apmēru un kārtību, nodrošinot ārstēšanu, rehabilitāciju, tehniskos palīglīdzekļus un pensiju un pabalstu izmaksas", Ministru kabineta 2005. gada 12. aprīļa noteikumu Nr. 251 "Transportlīdzekļu

tehniskās ekspertīzes un tehnisko ekspertu sertificēšanas noteikumi" 64. punktu.

Prasītāja cēlusi regresa prasību pret atbildētāju, pamatojoties uz Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likuma 41. panta otrās daļas 1. punktu.

Prasītāja norāda, ka vadījusies no lietderīguma principiem un naudas līdzekļu reālās atgūšanas iespējamības. Prasītāja ņēmusi vērā faktu, ka transportlīdzekļa vadītājs /pers. G/ gājis bojā CSNg un nav reģistrēts kā mantojuma atstājējs, līdz ar ko piedziņa no viņa nav iespējama.

Vadoties no likuma normām, prasītāja nolēmusi celt prasību pret transportlīdzekļa faktisko īpašnieku, kurš nebija apdrošinājis īpašnieka civiltiesisko atbildību.

Prasītāja 30.10.2009., 30.08.2011., 15.06.2012., 08.08.2014. nosūtījusi atbildētājam pretenzijas par zaudējumu atlīdzināšanu, lūgusi veikt samaksu, t.sk. arī brīdinot, ka pretējā gadījumā prasītāja nodos parādsaistības parādu piedziņas uzņēmumam vai vērsīsies tiesā ar prasības pieteikumu par zaudējumu piedziņu piespiedu kārtā, kā arī atbilstoši Civillikuma 1759. panta pirmās daļas 1. punktam, par katru parāda samaksas nokavējuma dienu atbildētājam būs jāmaksā aprēķinātie likumiskie procenti.

Norādīts, ka 04.07.2012. atbildētājs saņēmis regresa prasību pamatojošus dokumentus, bet samaksu nav veicis.

Saskaņā ar 2008. gada 3. novembrī starp prasītāju un SIA "Julianus Inkasso Latvija" noslēgto sadarbība līgumu Nr. 00910-10-08, SIA "Julianus Inkasso Latvija" veikusi darbības, lai iekasētu zaudējumus no atbildētāja ārpustiesas kārtība. Tas nav izdevies; prasītājai radušies papildus zaudējumi 48,40 EUR par zaudējumu atgūšanas lietas administrēšanu tiesvedības procesā.

SIA "Julianus Inkasso Latvija" 24.09.2012. nosūtījusi atbildētājam pretenziju ar lūgumu veikt samaksu, t.sk. arī brīdinot, ka pretējā gadījumā tiks celta prasība par zaudējumu summas, likumisko procentu un ar zaudējumu piedziņu saistīto izdevumu un tiesas? izdevumu piedziņu. Apmaksu atbildētājs nav veicis.

Pretenzijas paralēli sūtītas arī transportlīdzekļa /TL marka/ reģistrētajam īpašniekam /pers. O/, kā arī pret viņu kā transportlīdzekļa īpašnieku celta prasība tiesā. Norādīts, ka civillietā Nr. /numurs/ konstatēts, ka tieši atbildētājs ir faktiskais transportlīdzekļa īpašnieks un valdītājs, kurš Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likuma izpratnē ir atbildīgs par zaudējumu nodarīšanu trešajam personām.

Tā kā apmaksa netika veikta, neskatoties uz pretenzijām un Rīgas apgabaltiesas 29.06.2018. spriedumu, prasītāja aprēķinājusi atbildētājam likumiskos procentus1482,03 EUR par laika periodu kopš 29.06.2018. (sprieduma datums) līdz 17.09.2019. par 444 kavētām dienām (20 303,58 EUR x kavēto dienu skaits 444 x 0.01644/100).

Pamatojoties uz Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likuma 51. panta trešās daļas 1. punktu, prasītāja norāda, ka tai radušies izdevumi 86,06 EUR, atgūstot no Garantijas fonda izmaksātās apdrošināšanas atlīdzības regresa kārtībā (prasībā saukti par zaudējumu atgūšanas lietas administrēšanas izdevumiem 86,08 EUR, kas izmaksājami no Garantijas fonda), kas piedzenami no atbildētāja prasītājas labā.

Par prasību 2019. gada 12. novembrī atbildētājs, kuru pārstāv pilnvarotā pārstāve /pers. D/, sniedza paskaidrojumu, ka prasībai nepiekrīt un lūdz to noraidīt.

Paskaidrojumā norādīts, ka CSNg, kurā iesaistīts transportlīdzeklis /TL marka/, noticis 2017. gada 26. novembrī plkst. 18:40, proti, 11 gadus deviņus mēnešus un 23 dienas pirms dienas, kad prasītāja cēlusi prasību tiesā.

Uzskata, ka saskaņā ar Civillikuma 1895. un 1896. pantu lietā iestājies noilgums, kura sekas noteiktas Civillikuma 1920. pantā. Noilguma sākums ir ceļu satiksmes negadījuma-sadursmes diena, 2017. gada 26. novembris. Noilguma iestāšanās sekas ir noteikts Civillikuma 1910. pantā.

Paskaidrots, ka atbildētāja īpašumtiesības uz transportlīdzekli /TL marka/ izbeigušās 2007. gada 23. novembrī, kad to pārdevis /pers. G/, transportlīdzekļa īpašniekam un tiesīgajām valdītajam, kurš to vadījis 2017. gada 26. novembrī CSNg dienā.

Norādīts, ka pirkuma līguma noslēgšana notikusi mutiski, pa telefonu; /pers. G/, samaksājot nosaukto pirkuma maksu Ls 100 atbildētāja norādītajai personai - /pers. P/, saņēmis no šīs personas transportlīdzekļa atslēgas, tehnisko pasi un pašu transportlīdzekli, un devies projām no vietas, kur transportlīdzeklis tika novietots stāvēšanai. Atbildētājs brīdinājis pircēju par to, ka transportlīdzeklim nav nokārtotā īpašnieka obligātā civiltiesiskā apdrošināšana un tehniskā apskate, un /pers. G/ apsolījis to visu nokārtot nekavējoties.

Uz 2007. gada 23. novembri atbildētājs pats krietni ilgu laiku nav transportlīdzekli lietojis, līdz ar ko nav bijis nepieciešamības kārtot īpašnieka obligāto civiltiesisko apdrošināšanu un tehnisko apskati. Transportlīdzeklis stāvēja autostāvvietā gatavs pārdošanai.

Uzskata, ka transportlīdzekļa pirkuma līgums noslēgts atbilstoši Civillikuma 1473., 1474. un 2004. panta noteikumiem. Puses bija vienojušās par būtiskām pirkuma līguma sastāvdaļām, pircējs pilnā apmērā norēķinājies par pirkuma priekšmetu un saņēmis to savā valdījumā nekavējoties pēc pirkuma maksas samaksas, kā tas paredzēts Civillikuma 987. pantā.

Ar nodošanu jaunais ieguvējs ieguvis īpašuma tiesību uz lietu tādā pašā apmērā, kādā tā piederējusi lietas nodevējam.

Norādīts, ka ar 2018. gada 29. jūnija spriedumu lietā Nr./numurs/ (lietas arhīva Nr. /numurs/) Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija noraidījusi prasītājas prasību pret transportlīdzekļa īpašnieku, kas ir ierakstīts transportlīdzekļa tehniskajā pasē, /pers. O/, atzīstot, ka starp viņu un atbildētāju 1999. gadā mutiskā formā noslēgtais pirkuma līgums ir spēkā uz tā pamata, ka transportlīdzeklis tika faktiski nodots atbildētājam un atbildētājs par to ir samaksājis zināmo naudas summu.

Civillietu tiesas kolēģija uz iepriekšminētā pamata ir atzinusi, ka uz /pers. O/ nav attiecināmi Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likuma 41. panta otrās daļas 1. punktā paredzētais zaudējumu atlīdzināšanas pienākums.

Norādīts, ka atbildētājs ir bijis likumīgais transportlīdzekļa turētājs, kaut arī viņa īpašumtiesības nav bijušas attiecīgā kārtā reģistrētas Ceļu satiksmes drošības direkcijā, kā to prasa spēkā esošie normatīvie akti. Tas nozīmē, ka vēlēdamies noformēt transportlīdzekļa pirkuma faktu, atbildētājs to nevarēja panākt, jo transportlīdzekļa tehniskajā pasē nebija ierakstīts kā tā īpašnieks, jo par īpašnieku bija ierakstīts /pers. O/.

Uzskata, ka atbildētājs nevar uzņemties atbildību par prasītājas iesniegto prasību un veikt minēto zaudējumu atlīdzību, jo 2007. gada 26. novembrī atbildētājs nebija ne zaudējumu nodarījušā transportlīdzekļa īpašnieks, ne transportlīdzekļa tiesīgais lietotājs. Transportlīdzekļa īpašnieks un tiesīgais lietotājs CSNg datumā 2007. gada 26. novembrī bija /pers. G/.

Atbildētājs lūdz prasību noraidīt un piedzīt viņa labā tiesāšanās izdevumus.

Par atbildētāja pilnvarotās pārstāves paskaidrojumu 2020. gada 20. aprīlī prasītājas pilnvarotais pārstāvis sniedzis atsauksmi, ka atbildētāja iebildumi ir pilnīgi nepamatoti.

Norādīts, ka prasība ir pamatota ar speciālo likumu, kurā stingri noteikts to personu loks, pret kurām apdrošinātājam un prasītājam ir tiesības vērsties ar regresa prasību, kā arī noteicis situācijas, kādās apdrošinātais un prasītājs var celt regresa prasību, bet nav noteicis termiņus, kādos regresa prasība iesniedzama. Līdz ar to jautājumā par noilguma termiņu piemērojams Civillikuma 1895. pantā noteiktais noilguma termiņš – desmit gadi. Savukārt, Civillikuma 1905. pants nosaka, ka atgādinājums parādniekam pārtrauc noilgumu (pretenzija, maksājums utml.).

Noilguma termiņš ticis pārtraukts ar pretenzijām, ko nosūtījusi prasītāja 30.10.2009., 30.08.2011., 15.06.2012., 08.08.2014., kā arī prasītājas pilnvarotais pārstāvis 24.09.2012.; tāpat atbildētājam, pamatojoties uz viņa iesniegumu, bija izsniegti regresa prasību pamatojošie dokumenti.

Lietā pastāv strīds par to, kurai personai jāsedz zaudējumi, kas radušies prasītājai, izmaksājot apdrošināšanas atlīdzību.

Saskaņā ar Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likuma 1. panta 13. punktu transportlīdzekļa īpašnieks ir fiziskā vai juridiskā persona, kurai pieder transportlīdzeklis vai uz kuras vārda reģistrēts transportlīdzeklis. Līdz ar to, par transportlīdzekļa īpašnieku atzīstama persona, kurai ir Ceļu satiksmes likumā norādītais dokuments, kas apliecina īpašuma tiesību pāreju no reģistrētā transportlīdzekļa īpašnieka uz jauno transportlīdzekļa īpašnieku, bet, ja šāda dokumenta nav, tad transportlīdzekļa īpašnieks ir tā persona, kas norādīta VAS "Ceļu satiksmes drošības direkcijā".

Dati Ceļu satiksmes drošības direkcijas reģistrā liecināja, ka CSNg brīdī zaudējumu nodarījušā transportlīdzekļa /TL marka/ reģistrētais īpašnieks b i j a /pers. O/, kuram arī bija sūtītas pretenzijas. Bez tam, pret viņu kā transportlīdzekļa īpašnieku bija celta prasība tiesā. Civillietas Nr. /numurs/tiesvedības rezultātā (Rīgas apgabaltiesas 29.06.2018. spriedums) konstatēts, ka tieši atbildētājs /pers. C/ ir faktiskais transportlīdzekļa īpašnieks un valdītājs.

Vērtējot situāciju ar īpašuma tiesībām uz transportlīdzekli, jāņem likumā doto dokumentu, ar kuriem pierādāmas īpašuma tiesību pāreja, uzskaitījums Ceļu satiksmes likuma 12. panta otrajā daļā.

Tiesvedības gaitā civillietā Nr. /numurs/ ar /pers. O/ konstatēts, ka transportlīdzeklis bija pārdots atbildētājam /pers. C/ 1999. gadā. Šis fakts tika apstiprināts ar atbildētāja notariāli apstiprinātiem apliecinājumiem, kuri ar Rīgas apgabaltiesas 29.06.2018.g. spriedumu tika atzīti par īpašuma tiesību pāreju apliecinošiem dokumentiem Ceļu satiksmes likuma 12. panta otrās daļas 1. punkta izpratnē.

Tādā kārtā, atbildētājs ir atzīstams par transportlīdzekļa faktisko īpašnieku un valdītāju, un līdz ar to arī par personu, kura Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likuma izpratnē ir atbildīga par transportlīdzekļa ekspluatāciju un par zaudējumu nodarīšanu CSNg rezultātā.

Prasītāja kritiski vērtē atbildētāja apgalvojumus par to, ka viņš transportlīdzekli ir pārdevis /pers. G/ pirms CSNg.

Kustamas mantas īpašuma tiesību pāreja vispārējā civiltiesiskā kārtībā, atbilstoši Civillikuma 987.pantam, var notikt ar nodošanu, taču pie apstākļiem, kad transportlīdzeklis ir paaugstinātās bīstamības avots, speciālajās tiesību normās, proti - Ceļu satiksmes likumā, paredzēts īpašs nosacījums īpašuma tiesību pārējā (Ceļu satiksmes likuma 12.panta otrā daļa).

Tādā kārtā, konkrētajā gadījumā, neviens pierādījums, kas atbilstu speciālā likumā noteiktajam regulējumam nav iesniegts un līdz ar to, nav notikusi īpašuma tiesību pāreja Ceļu satiksmes likumā noteiktā kārtībā.

Ņemot vērā minēto, prasītājai nav saistoši nekādi mutvārdu līgumi, kas neatbilst augstāk minētajam regulējumam par transportlīdzekļa atsavināšanu.

Atsaucoties uz Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likuma 1. panta 14. punktu, norādīts, ka tiesīgā lietotāja jēdziens likuma izpratnē ir plašāks un aptver gan vadītāju, gan turētāju. Tas nozīmē, ka faktiski jebkura persona, kura lieto transportlīdzekli ceļu satiksmē un kura nav ieguvusi šo transportlīdzekli ar prettiesiskām darbībām (nav nozagusi vai piesavinājusies to), ir uzskatāma par tiesīgo lietotāju.

Pēc Iekšlietu ministrijas Informācijas centra datiem atbildētājam piederošais transportlīdzeklis nebija izsludināts meklēšanā. Nav arī datu, ka pret /pers. G/ būtu uzsākts kriminālprocess par minētā transportlīdzekļa nozagšanu vai piesavināšanos, līdz ar to /pers. G/ ir uzskatāms par transportlīdzekļa tiesīgo lietotāju.

Atsaucoties uz Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta 2013. gada 25. novembra sprieduma lietā Nr. SKC - 616/2013 atziņām, norāda, ka vienlīdz atbildīgi par izmaksātās apdrošināšanas atlīdzības summas segšanu Transportlīdzekļu apdrošinātāju birojam ir gan transportlīdzekļa īpašnieks, kurš nav apdrošinājis savu civiltiesisko atbildību, gan tā tiesīgais lietotājs.

Līdz ar to prasītājs ir tiesīgs iesniegt regresa prasību pret ceļu satiksmes negadījuma izraisījušā transportlīdzekļa īpašnieku, kurš nav apdrošinājis savu civiltiesisko atbildību, vai šā transportlīdzekļa tiesīgo lietotāju. Prasītājai šajā gadījumā tiek piešķirtas izvēles tiesības regresa prasības celšanai, izvēloties personu, pret kuru vērst regresa prasību.

Tā kā transportlīdzekļa tiesīgais lietotājs – vadītājs /pers. G/ ir gājis bojā CSNg un piedziņa no viņa nav iespējama, vadoties no Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likuma principiem, prasība celta pret vienīgo regresātu - atbildētāju kā transportlīdzekļa faktisko īpašnieku un valdītāju.

Konkrētajā gadījumā atbildētāja kā transportlīdzekļa īpašnieka deliktatbildības pamatā ir viņa pieļautā bezdarbība, jo no Civillikuma kopsakarā ar ???? likuma 3.pantu un Ceļu satiksmes likuma 20. pantu izriet transportlīdzekļa īpašnieka paaugstinātas rūpības pienākums, kas ietver ne tikai pienākumu apdrošināt savu civiltiesisko atbildību, bet arī pienākumu nepārtraukti sekot tam, kur atrodas transportlīdzeklis un kas to vada, kā arī rūpēties, lai attiecīgā persona nepieļautu tiesību normām neatbilstošu rīcību.

Tādā kārtā, prasītāja regresa prasība pret atbildētāju kā pret ceļu satiksmes negadījumu izraisījušā transportlīdzekļa īpašnieku, kurš nav apdrošinājis savu civiltiesisko atbildību, ir absolūti pamatota.

No atbildētāja pilnvarotās pārstāves 2020. gada 22. septembrī saņemts papildus paskaidrojums, par prasītājas atsauksmi, ka nepiekrīt prasītājas viedoklim.

Paskaidrots, ka prasītājas norādītais, ka noilguma termiņš ir pārtraukts neatbilst normatīvo aktu prasībām, jo, neskatoties uz atgādinājumiem, prasītāja bija cēlusi prasību tiesā pret transportlīdzekļa /TL marka/ faktisko īpašnieku /pers. O/, izvēloties viņu par personu, pret kuru vēršama piedziņa, bet prasība pret atbildētāju tika celta tika pēc tam, kad no /pers. O/ nebija izdevies zaudējumus atlīdzināt, proti, 11 gadus deviņus mēnešus un 23 dienas pēc dienas CSNg, kura rezultātā prasītāja cieta zaudējumus, kas vienlaikus ir atskaites punkts noilguma sākumam.

Tāpat kā iepriekš norādīts, ka atbildētājs neatzīst sevi nedz par transportlīdzekļa /TL marka/ īpašnieku, nedz par tā tiesīgo lietotāju ceļu satiksmes negadījuma-sadursmes brīdī, jo 2007. gada 23. novembrī transportlīdzeklis pārdots /pers. G/, kas kļuva par tā īpašnieku un tiesīgo lietotāju.

Papildus iepriekš sniegtajam paskaidrojumam norādīts, ka automašīna ir kustama manta, kuras īpašumtiesību pāreja nav saistāma tikai ar to pārreģistrācijas faktu Ceļu satiksmes drošības direkcijas reģistrā, ko atbildētājam nebija iespējams sakārtot ar transportlīdzekļa jauno īpašnieku /pers. G/, jo par īpašnieku un to personu, kurai ir tiesības pieteikt iestādei veikt jebkuras transportlīdzekļa pārreģistrācijas darbības, ir tikai tai personai, kura ierakstīta attiecīgā transportlīdzekļa tehniskajā pasē, tas ir /pers. O/, kurš vairāku gadu garumā bija pieļāvis noziedzīgu nolaidību, neveicot darbības, lai pārreģistrētu transportlīdzekli uz atbildētāja vārda.

/pers.G/ CSNg brīdī bija gan transportlīdzekļa īpašnieks, gan tā tiesīgais lietotājs. Faktu, ka /pers. G/ bija transportlīdzekļa tiesīgais lietotājs apliecina arī prasītāja paskaidrojums un tas, ka Iekšlietu ministrijas Informācijas centra datos ir apstiprināts, ka transportlīdzeklis nebija izsludināts meklēšanā; nav arī datu, ka pret /pers. G/ būtu uzsākts kriminālprocess par transportlīdzekļa nozagšanu vai piesavināšanos.

Atbildētājs kategoriski nepiekrīt, ka prasītājai ir izvēle starp atbildētāju un /pers. G/, un uzskata, ka /pers. G/ ir vienīgā atbildīgā persona, pret kuru var tikt vērsta prasība par zaudējumu atlīdzināšanu.

Prasītājas viedoklis par to, ka /pers. G/ ir gājis bojā, neatstājot mantojumu vai mantu, uz kuru varētu tikt vērsta piedziņa, padarot regresa prasību pret viņu par neiespējamu, norāda uz to, ka pati prasītāja, ja /pers. G/ būtu mantojums vai manta, ar kuru zaudējumi varētu būt atlīdzināti, norāda uz to, ka /pers. G/ ir vienīga persona, pret kuru prasītājai ir tiesības vērst piedziņu. /pers. G/ bojā eja un mantas neesamība nevar būt par pamatu prasības celšanai pret atbildētāju.

Nepiekrīt prasītājai, ka atbildētājs pieļāvis bezdarbību. Uzskata, ka periodā, kad atbildētājs bijis transportlīdzekļa īpašnieks un tiesīgais lietotājs, viņš rīkojies kā krietns un rūpīgs saimnieks, apdrošinot civiltiesisko atbildību, kārtojot transportlīdzekļa tehniskās pārbaudes, tātad darīja it visu, ko uzliek Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likuma un Ceļu satiksmes likuma prasības. Atbildētājs bija arī brīdinājis /pers. G/, ka civiltiesiskā atbildība nav apdrošināta, saņemot no viņa solījumu to nokārtot.

Tiesas sēdē prasītājas pilnvarotais pārstāvis uzturēja prasību pilnā apmērā uz prasības pieteikumā un atsauksmē norādītajiem apstākļiem un lietā iesniegtajiem pierādījumiem, un lūdza to apmierināt. Atkārtoti norādīja, ka kritiski vērtējami apgalvojumi, ka transportlīdzekli atbildētājs pārdevis trīs dienas pirms ceļu satiksmes negadījuma, jo transportlīdzekļa vadītājs ir gājis bojā un nevar sevi aizstāvēt. Par atsavināšanu nav iesniegti nekādi pierādījumi.

Tiesas sēdē atbildētājs prasību neatzina un uzturēja spēkā rakstveidā sniegtos paskaidrojumus. Papildus paskaidroja, ka automašīna stāvējusi stāvlaukumā viņa darbavietā, jo gribējis to pārdot. Viņš tajā strādājis vienā brigādē ar /pers.P/, kurš zinājis par mašīnas pārdošanu. 2019. gada 23. novembrī atbildētājs nav bijis darbā, bijis slims. Viņam zvanījis /pers.P/, ka automašīnai ir pircējs. Atbildētājs teicis, lai apskata mašīnu un pārdod, ka mašīna nav apdrošināta un ir bez apskates. /pers.G/ piekritis pirkt, samaksājis 100 latus, ko pēc 3-4 dienām /pers.P/ viņam ievedis dzīvesvietā. /pers.P/ atdevis pircējam mašīnas atslēgas un dokumentus, kas stāvējuši darbavietā atbildētāja skapītī. Atbildētājs tajā laikā braucis ar sievas automašīnu /TL marka/, kas tagad ir pārdota. Pēc naudas saņemšanas atbildētājs meklējis /pers.O/, lai varētu automašīnu pārrakstīt /pers.G/. No /pers.P/ uzzinājis, ka automašīna iekļuvusi avārijā un /pers.G/gājis bojā. Kad nopircis automašīnu no /pers. O/, uzreiz tā viņam nav pārreģistrēta, jo /pers. O/ teicis, ka viņam nav laika, ka sazvanīsies, tā arī tas palicis. Iebildumu par zaudējumu aprēķinu nav, tādi tie varētu būt.

Motīvu daļa

Uzklausījusi prasītājas pilnvarotā pārstāvja un atbildētāja paskaidrojumus, atbildētāja juridiskās palīdzības sniedzējas viedokli, liecinieka /pers. P/ liecību, novērtējusi pierādījumus to kopsakarā, tiesa atzina, ka prasība nav pamatota un ir noraidāma.

Civilprocesa likuma 93.panta pirmā daļa nosaka, ka katrai pusei jāpierāda tie fakti, uz kuriem tā pamato savus prasījumus vai iebildumus. Prasītājam jāpierāda savu prasījumu pamatotība. Atbildētājam jāpierāda savu iebildumu pamatotība. Saskaņā ar Civilprocesa likuma 96. panta piekto daļu pusei nav jāpierāda fakti, kurus šajā likumā noteiktajā kārtībā nav apstrīdējusi otra puse.

Lietā noskaidrots, ka 2007. gada 26. novembrī plkst. 18.40 notika ceļu satiksmes negadījums — sadursme, kurā iesaistīts transportlīdzeklis /TL marka/, valsts reģ. Nr./reģistrācijas numurs/, kuru vadīja /pers. G/, kurš CSNg gāja bojā. Transportlīdzekļa īpašnieks savu civiltiesisko atbildību nebija apdrošinājis.

Civiltiesiskā attiecība saskaņā ar Civillikuma 3. pantu apspriežama pēc likumiem, kas bijuši spēkā, tad, kad šī attiecība radusies; neskartas paliek jau iegūtās tiesības. Proti, piemērojama Ceļu satiksmes likuma redakcija, kas bijas spēkā no 01.10.2007. līdz 31.12.2007., un Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likuma redakcija, kas bija spēkā no 01.11.2007. līdz 31.12.2007.

Saskaņā ar Ceļu satiksmes likuma 9. panta pirmo daļu, Latvijas teritorijā ceļu satiksmē atļauts izmantot reģistrētus transportlīdzekļus, kuru konstrukcija un tehniskais stāvoklis atbilst Latvijā obligāti piemērojamo standartu un normatīvu prasībām, attiecībā uz kuriem ir veikta sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātā apdrošināšana un kuriem ir dota atļauja piedalīties ceļu satiksmē.

Atbilstoši Ceļu satiksmes likuma 20. panta ceturtās daļas noteikumiem, transporta līdzekļa īpašnieka, valdītāja un turētāja pienākums ir veikt mehāniskā transportlīdzekļa īpašnieka, valdītāja un turētāja civiltiesiskās atbildības obligāto apdrošināšanu likumā noteiktajā kārtībā.

Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likuma 31. panta desmitā daļa noteic, ja nodarītos zaudējumus saskaņā ar brīvprātīgās apdrošināšanas līgumu ir atlīdzinājusi cita apdrošināšanas sabiedrība, apdrošinātājs, kurš apdrošinājis ceļu satiksmes negadījumā zaudējumu nodarījušā transportlīdzekļa īpašnieka civiltiesisko atbildību, vai Transportlīdzekļu apdrošinātāju birojs (ja apdrošināšanas atlīdzība izmaksājama no Garantijas fonda) atlīdzina šajā likumā noteiktajā kārtībā aprēķinātās un izmaksātās atlīdzības summu.

Atbilstoši Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likuma 44. panta pirmajai daļai Transportlīdzekļu apdrošinātāju biroja darbības mērķis ir nodrošināt ceļu satiksmes negadījumā cietušo trešo personu interešu aizsardzību un veicināt sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas stabilitāti un attīstību. Minētā likuma 51. panta pirmās daļas 1.punktā noteikts, ka no apdrošinātāju izveidotā un Transportlīdzekļu apdrošinātāju biroja administrētā Garantijas fonda tiek nodrošināta apdrošināšanas atlīdzības izmaksa to zaudējumu segšanai, ko nodarījis transportlīdzeklis, kura īpašnieks savu civiltiesisko atbildību nav apdrošinājis.

Ar Rīgas pilsētas Galvenās policijas pārvaldes KPP CSNIB vecākā inspektora E. Aidamirova 2008. gada 28. janvāra lēmumu par kriminālprocesa Nr./numurs/ izbeigšanu pierādīts, ka ceļu satiksmes negadījuma cēlonis ir Ceļu satiksmes noteikumu 4., 35.1., 39.1., 112., 113. punkta prasību neievērošana no /pers. G/ puses. Ceļu satiksmes negadījumā /pers. G/ guvis miesas bojājumus, kuru rezultātā iestājusies viņa nāve. Miesas bojājumi nodarīti diviem pasažieriem /pers. K/ un /pers. M/. Lēmuma kopija pievienota lietai.

Ar lietā iesniegto Latvijas Zvērinātu notāru padomes 31.03.2009. informāciju Nr. saņ.01-10/715 apstiprināts, ka /pers. G/ kā mantojuma atstājējs nav reģistrēts mantojumu reģistrā un neviens zvērināts notārs nav paziņojis par mantojuma lietas uzsākšanu (*16. lietas lapa*).

Lietā nav strīda, ka prasītāja atlīdzināja apdrošināšanas atlīdzību AAS "ERGO Latvija" sakarā ar /pers. K/ sniegto medicīnisko palīdzību Ls 907,57 EUR un atlīdzību lietas administrēšanas izdevumus Ls 160,65, kopā Ls 1068,22, un sakarā ar /pers. M/ sniegto medicīnisko palīdzību Ls 49,11 un atlīdzību lietas administrēšanas izdevumus Ls 70,80, kopā Ls 119,91.

Tāpat lietā nav strīda, ka prasītāja atlīdzināja apdrošināšanas atlīdzību AAS "IF Latvia" sakarā ar SIA "HIPOLĪZINGS" piederošajam un SIA "/Nosaukums/" turējumā esošajam transportlīdzeklim /TL marka/, valsts reģ. Nr. /reģistrācijas numurs/, nodarītajiem bojājumiem Ls 12 762,71 un atlīdzību lietas administrēšanas izdevumus Ls 318,60, kopā Ls 13 081,31.

Lietā pievienoti rakstveida pierādījumi, kas apstiprina prasības pieteikumā norādītos apstākļus par AAS "ERGO Latvija" un AAS "IF Latvia" regresa prasījumiem pret prasītāju - iesniegumi, slēdzieni un aprēķini, lēmumi un maksājumu uzdevumi un rēķini, ADM maksas aprēķini atlīdzību lietās, Kasko atlīdzības pieteikums, transportlīdzekļa apskates protokols, zaudējumu aprēķins, 2005. gada 28. februāra līgums Nr. TAB-SAD-1 "Par savstarpējo sadarbību atlīdzību lietu administrēšanā", kā arī prasītājas pieņemtie lēmumi par apdrošināšanas atlīdzības izmaksām un maksājuma uzdevumi par izmaksām apdrošinātājiem AAS "ERGO Latvija" un AAS "IF Latvia" (*skat. 26. līdz 63., 77. līdz 79. lietas lapa*).

Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likuma 51. panta trešās daļas 1. punktā paredzēts, ka no Garantijas fonda līdzekļiem sedz izdevumus par ekspertīzi vai citām prasības kārtošanai nepieciešamajām darbībām, ja saskaņā ar šo likumu Transportlīdzekļu apdrošinātāju birojs pieņem lēmumu par apdrošināšanas atlīdzību, un izdevumus, kas radušies atgūstot no Garantijas fonda izmaksātās apdrošināšanas atlīdzības regresa kārtībā.

Tāpat lietā noskaidrots, un par to strīds nepastāv, ka prasītājai radušies papildus izdevumi 86,06 EUR, jo SIA "Julianus Inkasso Latvija" veikusi darbības, lai iekasētu zaudējumus no atbildētāja ārpustiesas kārtībā, kas pierādīti ar 2008. gada 3. novembrī starp prasītāju un SIA "Julianus Inkasso Latvija" noslēgto sadarbība līgumu Nr. 00910-10-08 un tā 1. pielikumu, SIA "Julianus Inkasso Latvija" 17.09.2019. faktūrrēķinu Nr. 28710,

AS "Swedbank" 24.09.2019. maksājuma uzdevumu Nr. 764 (*skat. 80. līdz 85., 87., 88. lietas lapa*).

Kopējā zaudējumu summa, kas radusies prasītājai 20 351,98 EUR.

Lietā ir strīds par to, vai iestājies Civillikuma 1895. pantā noteiktais prasījuma tiesības 10 gadu noilguma termiņš.

Civillikuma 1896. pantā noteikts, ka noilgums sāk tecēt ar to dienu, kurā prasījums ir tā nodibināts, ka pret parādnieku, kas nav izpildījis savu pienākumu, nekavējoties var celt prasību, kaut arī tomēr vēl nebūtu ne parādnieks liedzies izpildīt, ne arī kreditors viņam to atgādinājis. Saskaņā ar to noilguma tecējuma iesākumam vajadzīgs: nosacītiem prasījumiem – lai nosacījums jau būtu noskaidrojies, bet terminētiem prasījumiem – lai termiņš jau būtu notecējis.

Civillikuma 1905. pants noteic, ka atgādinājums parādniekam pārtrauc noilgumu.

Judikatūrā atzīts, ka par atgādinājumu Civillikuma 1905.panta izpratnē atzīstams līgumu pārkāpušam parādniekam adresēts gribas izpaudums, kurā izteikts prasījums izpildīt saistību. Pēc juridiskās dabas atgādinājums ir tiesību aizsardzības līdzeklis, kuru kreditors izmanto, lai varētu īstenot savas no darījuma izrietošās tiesības.

Tā kā tiesību normās nekādas prasības, kas kreditoram jāizpilda, lai atgādinājums izraisītu Civillikuma 1905. pantā paredzētās sekas, nav noteiktas, kreditors ir tiesīgs atgādinājumu parādniekam izteikt jebkādā formā, t.i, brīvi izvēloties (ciktāl līgumā nav noteikts citādi) veidu, kādā to darīt, tajā pašā laikā paturot prātā, ka strīda gadījumā tieši uz kreditoru gulsies atgādinājuma paziņošanas fakta pierādīšanas nasta. Neviena tiesību norma neuzliek kreditoram pienākumu pierādīt faktu, ka parādniekam nosūtīto atgādinājumu pēdējais patiešām saņēmis (Judikatūras maiņa). (*skat. Latvijas Republikas Senāta Civillietu departamenta 2020. gada 3. decembra spriedums, lieta Nr. C10080016, SKC-12/2020: ECLI:LV:AT:2020:1203.C10080016.4.S 1. un 3. tēze*).

Tiesa uzskata, ka prasītājai tiesības celt regresa prasību pret personu, kura atbildīga par zaudējumu nodarīšanu, radās 2008. gada 8. septembrī, kad tā izmaksāja apdrošināšanas atlīdzību AAS "ERGO" regresa kārtībā, kura to bija izmaksājusi cietušajiem /pers. K/ un /pers. M/, un 2008. gada 31. oktobrī, kad prasītāja apdrošināšanas atlīdzību izmaksāja AAS "IF Latvia" regresa kārtībā par transportlīdzekļa bojājumiem.

Ar prasītājas sagatavotajiem 30.10.2009., 30.08.2011., 15.06.2012. pretenziju pieteikumiem, un 08.08.2014. atkārtotu pretenziju, 24.09.2014. paziņojumu par zaudējumu atmaksu, kuru saņemšanu atbildētājs neapstrīdēja, ik reizi tika pārtraukts noilguma tecējums. Tas tika pārtraukts arī 13.06.2016., kad prasītāja cēla Rīgas pilsētas Pārdaugavas tiesā prasību pret /pers. O/ lietā ar trešo personu /pers. C/ par zaudējumu piedziņu regresa kārtībā, un tiesvedībā piedalījās atbildētāja pilnvarotā pārstāve. Pēdējo reizi noilguma tecējums pārtraukts 03.10.2019. kad prasītāja Rīgas rajona tiesā cēla šo prasību pret atbildētāju par zaudējumu piedziņu. Tiesa secina, ka nevienā no gadījumiem, kad noilguma tecējums atsākās līdz nākamajam gadījumam, kad tas tika pārtraukts, nav pagājis 10 gadu termiņš.

Līdz ar to atbildētāja uzskats, ka noilgums ir iestājies tāpēc, ka kopš 2007. gada 26. novembra, kad notika CSNg, līdz šīs prasības celšanai tika pagājuši 11 gadi deviņi mēneši un 23 dienas, ir nepamatots, un neatbilst faktiskajiem apstākļiem, jo lietā pievienoti pierādījumi, kas apstiprina noilguma tecējuma pārtraukšanu (*skat. 64. līdz 70., 98. līdz 105. lietas lapa*).

Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likuma 41. panta pirmās daļas 1. punktā paredzēts, ka Satiksmes birojs ir tiesīgs iesniegt regresa prasību pret ceļu satiksmes negadījumā zaudējumu nodarījušā transportlīdzekļa īpašnieku vai — transportlīdzekļa līzinga gadījumā — līzinga ņēmēju, ja tas nav apdrošinājis īpašnieka civiltiesisko atbildību, vai pret šā transportlīdzekļa tiesīgo lietotāju.

Tādējādi par vienlīdz atbildīgiem par izmaksātās apdrošināšanas atlīdzības summas segšanu ir gan transportlīdzekļa īpašnieks, kurš nav apdrošinājis savu civiltiesisko atbildību, gan tā tiesīgais lietotājs.

Judikatūrā atzīts, ka minētā norma ir iztulkojama, vadoties tieši no Garantijas fonda izmaksāto līdzekļu atgūšanas mērķa (OCTA likuma 44. panta pirmā daļa (iepriekšējā redakcija) 51.panta pirmā daļa (pašreizēja redakcija)) un tās sastāvs ir realizējies, kad zaudējumi ir piedzīti no viena vai no otra subjekta. Šajā normā lietotais saiklis "vai" izslēdz zaudējumu piedziņu no otra subjekta, kad tos jau ir sedzis pirmais. Normas saturu atklāj nevis uzrakstītais teksts par regresa prasības iesniegšanu, bet tās jēga par naudas summas, kas izmaksāta kā apdrošināšanas atlīdzība, reālu atgūšanu Garantijas fondā (*sk.Senāta paplašinātā sastāva 2013.gada 25.novembra sprieduma lietā Nr. SKC-616/2013 (C31273405) 13.punktu*).

Tādējādi, kā izriet no judikatūras, prasības celšana atbilstoši OCTA likuma 40. panta otrās daļas 1. punktam ir virzīta uz konkrētu tiesisku un faktisku seku radīšanu. Šīs tiesību normas mērķis tiek sasniegts, ja zaudējumu piedziņa pēc sprieduma ir notikusi (*sk.Senāta 2020. gada 26. maija spriedums lietā SKC-155/2020 (Nr. C26146117), ECLI:LV:AT:2020:0526.C26146117.12.S 8. punkts*).

Lietā noskaidrots, ka CSNg brīdī transportlīdzeklis /TL marka/, valsts reģistrācijas Nr. /reģistrācijas numurs/, Ceļu satiksmes drošības direkcijā bija reģistrēts uz /pers. O/ vārda.

Ar Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2018. gada 29. jūnija spriedumu civillietā Nr. /numurs/ pierādīts, ka prasītājas prasība pret /pers. O/ par zaudējumu piedziņu regresa kārtībā noraidīta, un spriedums stājies likumīgā spēkā. Sprieduma motīvu daļā norādīts, ka Civillietu tiesas kolēģija pievienojas pirmās instances secinājumam, ka CSNg izraisījušais transportlīdzeklis astoņus gadus pirms CSNg piederējis trešajai personai (/pers. C/) un uz atbildētāju (/pers. O/) nav attiecināms Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likuma 41. panta otrās daļas 1. punktā paredzētais zaudējumu atlīdzināšanas pienākums (*sk. Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2018. gada 29. jūnija spriedumu civillietā Nr. CA-0502-18/30, ECLI:LV:RAT:2018:0629.C31248616.3.S*).

Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija minētā sprieduma motīvu daļā atzina par pierādītu, ka 1999. gadā transportlīdzekli /TL marka/, valsts reģistrācijas Nr. /reģistrācijas numurs/, par 1000 USD no /pers. O/ nopirka /pers. C/. Par ticamiem un pamatotiem atzīti /pers. C/ pilnvarotās pārstāves paskaidrojumi, ka /pers. C/ transportlīdzekli pārņēma savā valdījumā pie pirkuma maksas samaksas un bija to lietojis līdz 2007. gada novembrim, kad to pārdevis tālāk /pers. G/. Laikā kad automašīna atradusies /pers. C/ valdījumā, pastāvīgi izgājis tehnisko apskati un kārtojis obligāto apdrošināšanu.

Augstākās tiesas Civillietu departamenta tiesu prakses apkopojumā Sauszemes transportlīdzekļu vadītāju civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas lietās norādīts, ka transportlīdzekļa "īpašuma tiesību pāreja konstatējama un saistāma ar reģistrācijas faktu."

Taču gadījumos, kad radies strīds par transportlīdzekļa īpašnieku, proti, vai personai pieder īpašuma tiesības uz konkrētu transportlīdzekli, lai gan tā nav reģistrēta par transportlīdzekļa īpašnieku transportlīdzekļu un to vadītāju reģistrā, tiesas vērtējušas attiecīgās personas īpašuma tiesību esamību attiecībā uz konkrēto transportlīdzekli. Civillietā Nr.SKC-226/2011 Civillietu departaments apstiprināja apelācijas instances viedokli, ka gadījumā, ja transportlīdzeklis ticis atsavināts, bet par to nav izdarīts ieraksts CSDD uzturētajā transportlīdzekļu un to vadītāju reģistrā, šis fakts nav šķērslis ieguvējam prasīt apdrošināšanas atlīdzību (*sk. Augstākās tiesas Civillietu departamenta tiesu prakses apkopojumu Sauszemes transportlīdzekļu vadītāju civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas lietās, 15.lapa*).

Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2008.gada 25.aprīļa sprieduma lietā Nr.SKA-179/2008 norādīts, ka transportlīdzekļa reģistrācija Ceļu satiksmes drošības direkcijā nav īpašumtiesību vai valdījuma apliecinājums. Transportlīdzekļa īpašnieks var būt persona, uz kuras vārda reģistrēts transportlīdzeklis, vai arī persona, kurai pieder transportlīdzeklis, bet uz kuras vārda tas nav reģistrēts. Arī tiesību normas par transportlīdzekļu tirdzniecību paredz, ka īpašumtiesību iegūšanai ir pietiekama rēķina-uzziņas noformēšana. Transportlīdzekļa reģistrācija nav minēta kā nepieciešamais priekšnoteikums īpašumtiesību pārejai.

Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likuma 1. panta 13. punktā noteikts, ka transportlīdzekļa

īpašnieks ir fiziskā vai juridiskā persona, kurai pieder transportlīdzeklis vai uz kuras vārda reģistrēts transportlīdzeklis. Savukārt minētā likuma panta 14. punktā noteikts, ka transportlīdzekļa tiesīgais lietotājs ir fiziskā vai juridiskā persona, kura nav transportlīdzekļa īpašnieks, bet uz pilnvaras, īres līguma vai cita tiesiska pamata lieto transportlīdzekli ceļu satiksmē.

Tiesa secina, ka tiesvedības laikā Rīgas pilsētas Pārdaugavas tiesā civillietā Nr. /numurs/ biedrības "Latvijas Transportlīdzekļu apdrošinātāju birojs" prasībā pret /pers. O/ ar trešo personu /pers. C/ par zaudējumu piedziņu regresa kārtībā, kurā spriedums pasludināts 2017. gada 22. augustā, kā arī lietu apelācijas kārtībā pārskatot Rīgas apgabaltiesā (lietas arhīva Nr. /numurs/), kura spriedumu pasludināja 2018. gada 29. jūnijā, būdams trešā persona /pers. C/ ir sniedzis paskaidrojumus par to, ka automašīnu /TL marka/ nopircis no /pers. O/ un pēc tam to 2007. gada 23. novembrī pārdevis tālāk /pers. G/. Pirkuma līgums noslēgts mutiski pa telefonu, pirkuma maksa Ls 100 samaksāta viņa nosauktai personai /pers. P/, no kura /pers.G/ saņēmis automašīnas atslēgas, tehnisko pasi un automašīnu, un aizbraucis. Norādījis, ka pircējs brīdināts, ka automašīnai nav nokārtota OCTA un tehniskā apskate, ko pircējs solījis nokārtot (*98. līdz 105. lietas lapa*).

Arī šajā tiesas procesā, kad prasība celta pret /pers. C/, atbildētājs sniedza šādus pašus paskaidrojumus, ka 2007. gada 23. novembrī ar /pers. P/ starpniecību automašīna pārdota /pers. G/.

Lietā pievienots atbildētāja 2009. gada 19. martā sniegts apliecinājums par to, ka 1999. gadā nopircis automašīnu no /pers. O/, kurā cita starpā apliecināts, ka laikā, kad automašīna atradās viņa valdījumā, viņš pastāvīgi izgājis tehnisko skati un kārojis obligāto apdrošināšanu (*13. lietas lapa*).

Lietā pievienotā informācija par transportlīdzekli /TL marka/, valsts reģistrācijas Nr. /reģistrācijas numurs/ apstiprina, ka tehniskā apskate veikta 15.08.2006., nākamā noteikta 15.08.2007.; civiltiesiskās apdrošināšanas polise CA021787 08.06.2007. derīga no 08.06.2007. līdz 07.09.2007. (*14. līdz 15. lietas lapa*).

Tiesai arī šajā procesā neradās šaubas par atbildētāja paskaidrojumu patiesumu, ka viņa nodoms bija pārdot transportlīdzekli, līdz ar ko viņš 2007. gadā neveica transportlīdzekļa tehnisko apskati un civiltiesisko apdrošināšanu, un transportlīdzekli arī 2007. gada 23. novembrī pārdeva /pers. G/.

Tiesas sēdē nopratinātais liecinieks /pers. P/ liecināja, ka ir atbildētājam labs paziņa, attiecības draudzīgas, diezgan ilgu laiku strādājuši vienā darbavietā, draudzējas ar atbildētāja dēlu. Lieciniekam bijis zināms, ka atbildētājs vēlas pārdot savu automašīnu. Automašīna ilgu laiku atradusies darbavietā. Automašīnai nav bijis tehniskās apskates un apdrošināšanas. No liecinieka paziņām /pers. G/ uzzinājis par automašīnas pārdošanu un ieradies 2007. gada 23. novembrī to apskatīt. Atbildētājs nav bijis todien darbā. /pers.G/ gribējis to pirkt. Sazvanījušies ar atbildētāju; vienojušies un naudu 100 latus par automašīnu /pers.G/ atdevis lieciniekam. Liecinieks atdevis /pers.G/ automašīnas atslēgas un dokumentus, ko paņēmis no skapīša darbavietā, un /pers.G/ aizbraucis. Palicis norunāts, ka pirmdien sazvanīsies un parakstīs dokumentus. Liecinieks domā, ka tajā pašā vakarā naudu nogādājis atbildētājam. Pirmdien /pers.G/ uz zvanu nav atbildējis. Pēc kāda laika no viņa radinieka uzzinājis, ka neko nav paspējuši nokārtot.

Tiesai nav pamata neticēt liecinieka, kurš tika brīdināts par krimināatbildību, liecībai, un uzskatīt, ka viņš sniedz nepatiesu liecību tāpēc, ka ar atbildētāju ir bijuši darbabiedri, ir draudzīgas attiecības un liecinieks draudzējas ar atbildētāja dēlu.

Fakts, ka /pers. G/ gāja bojā un nevar apliecināt darījuma faktu, nevar būt par pamatu, lai apšaubītu liecinieka liecību.

Atbilstoši Civillikuma 2004. pantam, pirkuma līgums uzskatāms par noslēgtu, kad abas puses vienojušās par pirkuma priekšmetu un maksu.

Minētais regulējums attiecas uz transportlīdzekļa atsavināšanu, un speciālajā likumā - Ceļu satiksmes likumā nav paredzēti īpaši nosacījumi.

Automašīna ir kustama manta, kuras īpašumtiesību pāreja nav saistāma tikai ar to pārreģistrācijas faktu Ceļu satiksmes drošības direkcijas reģistrā.

Civillikuma 987. pants paredz, ka ar to vien, ka lietas īpašnieks to atsavinājis, vēl nepietiek, lai īpašuma tiesība uz lietu pārietu uz tās ieguvēju, ja līdz ar to nav izpildīts otrs nepieciešams noteikums, un proti, šās lietas nodošana jaunajam ieguvējam. Ar nodošanu jaunais ieguvējs iegūst īpašuma tiesību uz lietu tādā pašā apmērā, kādā tā piederējusi lietas nodevējam.

Tādējādi īpašumtiesību pāreja kustamai lietai notiek ar tās nodošanas brīdi.

Tiesa uzskata, ka atbildētāja paskaidrojums par transportlīdzekļa atsavināšanu ir pierādīts ar liecinieka liecību, un tiesa atzīst, ka 2007. gada 23. novembrī atbildētājs noslēdza mutisku pirkuma līgumu ar /pers. G/ un par Ls 100 transportlīdzekli pārdeva /pers. G/. Atbildētājs un /pers. G/ vienojās par būtiskām darījuma sastāvdaļām, rezultātā liecinieks /pers. P/ saņēma pirkuma maksu Ls 100 par transportlīdzekli, un /pers.G/ tika nodots transportlīdzeklis, tā atslēgas un dokumenti, un /pers.G/ ar transportlīdzekli aizbrauca. Tieši /pers.G/ vadīja automašīnu CSNg brīdī, un vērtējot to kopsakarā ar lieciniekа liecību, tiesa secina, ka /pers. G/ vadīja viņam piederošo transportlīdzekli, ko bija nopircis no atbildētāja 2007. gada 23. novembrī.

Nav pamata uzskatīt, ka transportlīdzekli /pers.G/ ieguva kādā citā veidā, tajā skaitā ar prettiesiskām darbībām.

Tiesa nepiekrīt prasītājas argumentam, ka, tā kā transportlīdzeklis ir paaugstinātas bīstamības avots, tad piemērojams speciālā likuma Ceļu satiksmes likuma 12. pants, kas paredz īpašus nosacījumus īpašuma tiesību pārejā, un atbildētājs nav iesniedzis pierādījumus, ka viņam būtu kāds no minētajā pantā uzskaitītajiem dokumentiem īpašuma tiesību pārejai. Minētā tiesību norma uzskaita dokumentus, ar kuriem pierādāmas īpašuma tiesības, lai īpašnieks pierādītu transportlīdzekļa iegūšanu legālā ceļā, un reģistrētu transportlīdzekli.

Lietā nav strīda, ka transportlīdzeklis jau bija Ceļu satiksmes drošības direkcijā reģistrēts. Transportlīdzekļa īpašnieka pārreģistrāciju regulēja Ceļu satiksmes likuma 11. panta trešā daļa, kas noteic, ja transportlīdzeklim ir tikai viens īpašnieks un šā transportlīdzekļa pārreģistrācija no īpašnieka (atsavinātāja) vārda uz citas personas (ieguvēja) vārda notiek attiecīgi Ceļu satiksmes drošības direkcijā [..] abu personu vai to pilnvarotu personu klātbūtnē, īpašuma tiesības apliecinošs dokuments ieguvējam nav jāiesniedz. Šie gadījumi attiecas tikai uz transportlīdzekļiem, kuri iepriekš ir reģistrēti Latvijas Republikā un paredzēti turpmākai ekspluatācijai Latvijas Republikā.

Tādējādi tiesa atzīst, ka uz atbildētāju nav attiecināms Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likuma 41. panta otrās daļas 1. punktā paredzētais zaudējumu atlīdzināšanas pienākums.

Līdz ar to tiesa noraida prasību par zaudējumu atlīdzību.

Prasība pilnībā tiek noraidīta, un tiesa uzskata, ka nav nepieciešams vērtēt likumisko procentu parāda 1482,03 EUR aprēķina pamatotību par laiku no 29.06.2018. līdz 17.09.2019.

Tā kā prasība tiek noraidīta pilnā apmērā, prasītājai netiek atlīdzināti samaksātie tiesas izdevumi.

Atbildētājs lūdz atlīdzināt visus tiesāšanās izdevumus, tomēr līgums nav apmierināms, jo nav iesniegti pierādījumi, kas apstiprinātu, šādu izdevumu esību.

Iesniedzot prasības pieteikumu, prasītāja iemaksāja tiesas izdevumus – ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 3,20 EUR.

Tiesvedības laikā tiesas dokumentu nosūtīšanai un piegādāšanai kopā izlietoti 4,94 EUR.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 42. panta otro daļu, tā kā prasība noraidīta, tiesas izdevumi 1,74 EUR, kas izlietoti no valsts līdzekļiem, piedzenami no prasītājas valsts labā.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 204.[1] panta otro daļu prasītājai nosakāms termiņš sprieduma labprātīgai izpildei - 10 dienas.

Rezolutīvā daļa

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 42. panta otro daļu, 189.-193. pantu, 204.[1] panta otro daļu tiesa

nosprieda

noraidīt biedrības "Latvijas Transportlīdzekļu apdrošinātāju birojs" prasību pret /pers. C/ par zaudējumu, procentu un tiesas izdevumu piedziņu.

Piedzīt no biedrības "Latvijas Transportlīdzekļu apdrošinātāju birojs", vienotais reģistrācijas Nr. 40008084453, juridiskā adrese Lomonosova iela 9, Rīga, LV-1019, valsts labā tiesas izdevumus – ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 1,74 EUR (*viens euro un 74 centi*).

Ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi jāieskaita:

Saņēmējs: Tiesu administrācija

Konta Nr.LV51TREL2190458019000

NMR 90001672316

Saņēmēja banka: Valsts kase

Iemaksas mērķis: 21499 ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi.

Noteikt biedrībai "Latvijas Transportlīdzekļu apdrošinātāju birojs" sprieduma labprātīgas izpildes termiņu daļā par piedziņu valsts labā 10 dienas no sprieduma spēkā stāšanās.

Izskaidrot biedrībai "Latvijas Transportlīdzekļu apdrošinātāju birojs", ka samaksu apliecinošs dokuments par tiesas izdevumu samaksu valsts labā jāuzrāda/jāpiesūta Vidzemes rajona tiesas kancelejai, Rīgas ielā 2, Valkā, LV-4701, labprātīgai izpildei noteiktajā termiņā. Ja labprātīgi samaksa valsts labā netiek veikta, piedziņa tiek nodota tiesu izpildītājam.

Spriedumu var pārsūdzēt Vidzemes apgabaltiesā 20 dienu laikā no tā sastādīšanas dienas - 2022. gada 23. septembra, apelācijas sūdzību iesniedzot Vidzemes rajona tiesā.

Tiesnese S. Dreija

Dokuments parakstīts elektroniski ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu.